

Hampaiden kehityshäiriöt

Hypodontia eli muutamien hampaiden synnynnäinen puuttuminen hampaistosta on koiralla tavallinen löydös. Tavallisimpia puutokset ovat premolaareissa. Jos maitohammas puuttuu, pysyvääkään hammasta ei ole. Toisaalta puhjenneella maitohampaalla ei joskus ole lainkaan pysyvää vastinetta.

Ylimääräiset hampaat aiheuttavat enemmän kliinisiä ongelmia. Tavallisimpia seurauksia ovat purentaongelmat, ahtaat hammasvälit jotka altistavat plakin kertymiselle ja parodontiitille sekä muiden hampaiden puhkeamisen estyminen, joka taas saattaa johtaa kystanmuodostukseen. Purentaongelmia ja ahtautta aiheuttavat hampaat tulee poistaa, samoin puhkeamattomat hampaat, joiden ympärille on muodostunut hammasaihekyistä. Puhkeamattomat hampaat voidaan poistaa myös profylaktisesti.

Kiilteen hypoplasia merkitsee kiilteen epätäydellistä kehittymistä, jonka seurauksena kiillekerros on normaalia ohuempi ja pehmeämpi. Muutokset voivat olla joko paikallisia tai yleistyneitä ja ne syntyvät ennen hampaan puhkeamista amelogeneesin aikana. Hampaat saattavat puhjetessaan näyttää normaaleilta, mutta pehmeä, huokoinen kiille imee nopeasti pigmenttejä esimerkiksi ruoasta, jolloin vauriot värjäytyvät ja tulevat näkyviin. Maitohampaiden amelogeneesi kestää tiineysvuorokaudesta 15. elinpäivään, pysyvien hampaiden noin viikon iästä 2,5 kuukauden ikään.

Yleistyneet, symmetriset muutokset voivat liittyä kuumeiluun (esimerkiksi penikkatauti), puutteelliseen ruokintaan tai hypokalsemiaan. Paikalliset vauriot johtuvat usein traumasta tai esimerkiksi puremahaavan tai komplisoituneesti murtuneen maitohampaan aiheuttamasta infektiosta. Ihmisillä tunnetaan taudin perinnöllisiä muotoja, mutta niiden esiintymisestä koiralla tai kissalla ei ole tietoa.

Kiillemuutokset keräävät epätasaisuutensa vuoksi plakkia helpommin kuin terve kiille, joten hyvästä suuhygieniasta huolehtiminen on tärkeää. Ne saattavat varsinkin nuorella eläimellä olla herkempiä ulkoisille ärsykkeille, kuten puremiselle ja kylmälle. Iän myötä hampaan dentiinikerros paksuuntuu, jolloin herkkyys vähenee. Arkoja, mutta pinnallisia vaurioita voidaan käsitellä esimerkiksi fluorilla, joka kovettaa kiillettä. Syvempiä muutoksia voidaan paikata.

Syvissä vaurioissa dentiinin tubulukset ovat paljastuneet, mikä mahdollistaa pulpan infektoitumisen. Näiden komplisoituneiden vaurioiden havaitsemiseksi kiillemuutospotilaita tulisi seurata säännöllisesti sekä kliinisesti että röntgenologisesti.

Maitohammas ja sen pysyvä vastine eivät saisi olla suussa yhtä aikaa. Irtoamattomat maitohampaat lisäävät purentaongelman kehittymisen todennäköisyyttä. Tavallisimmin ongelmia ilmenee kulmahampaiden ja etuhampaiden kohdalla. Varsinkin, jos purenta ei ole normaali, maitohammas kannattaa poistaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja leikkauksellisesti, jotta hammas saataisiin varmasti kokonaan pois. Jos purenta ei aiheuta ongelmia, poistolla ei ole yhtä kiire, mutta ahtaat hammasvälit altistavat plakin kertymiselle ja siten parodontiitille.

Artikkelin kirjoittaja: [Mari Koljonen, ELL, pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri](#)